

## Verzwegen Zeeheld

Samenvatting lezing Jan de Vries – Akademylezingen 19 november 2019



Op 18 febr. 2018 verscheen *Verzwegen Zeeheld – Jacob Benckes (1637-1677) en zijn wereld*.<sup>1</sup> Het is gepresenteerd bij de opening van de expositie over Jacob Benckes in het Fries Scheepvaart Museum te Sneek.

Het woord 'verzwegen' in de titel heeft te maken met Jacobs belangrijkste wapenfeit. Dat is zonder twijfel de herovering van New York in 1673. Om politieke redenen is hem de eer van deze opzienbarende actie onthouden. Zoals ook de nauwe betrokkenheid van de Amsterdamse admiraliteit en stadhouders Willem III voor het grote publiek verborgen bleef. De herovering werd afgedaan als een toevalstreffer.

Nieuw Nederland is in 1664 aan de Republiek ontfutseld, door Jacobus II Stuart, hertog van York, broer van Karel II Stuart, koning van Engeland. Hij noemde de kolonie New York. Inwoners, Engelsen en Nederlanders waren slecht te spreken over het Engelse bewind. En kooplieden in Amsterdam ondervonden door Engelse maatregelen structurele hinder van hun handel op de kolonie. Er moet rond de expeditie dan ook veel meer aan de hand zijn geweest dan tot dusver is aangenomen. Zelfs is het denkbaar dat stadhouders Willem III, zelf een halve Stuart en neef van Jacobus en Karel, de uitruil van New York heeft gebruikt om bij Jacobus, het huwelijk met diens jongste dochter Mary af te dwingen, om daarmee de beste positie in de lijst van troonopvolgers te verwerven. Willem was nauw betrokken bij zowel de afhandeling van de expeditie als de vredesonderhandelingen met Engeland.

Anderhalf jaar na vertrek zeilden Jacob Benckes en zijn mensen de Zuiderzee weer op. Zij kregen fikse beloningen. Evertsen daarentegen werd door zijn superieuren gestraft. Hij zou zelfs zijn ontslagen als Willem III hem niet de hand boven het hoofd had gehouden.

<sup>1</sup> Deze tekst is een samenvatting van een deel van de 'Akademylezing' van Jan de Vries op 19 nov. 2019, voor de Fryske Akademy.